

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	7 MEDI 2021
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Gareth Wyn Griffith
Swyddog Cyswllt:	Dafydd Wyn Williams - Pennaeth Adran yr Amgylchedd
Rhif Cyswllt:	32371
Pwnc:	ADRODDIAD HERIO PERFFORMIAD AELOD CABINET AMGYLCHEDD

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

Y RHESYMAU PAM FOD ANGEN PENDERFYNIAD

Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad yn effeithiol

1. CYFLWYNIAD YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

- Pwrpas yr adroddiad yma yw diweddarau fy nghyd aelodau ar yr hyn sydd wedi digwydd yn y meysydd yr wyf yn gyfrifol amdanynt fel yr Aelod Cabinet dros Amgylchedd. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r hyn sydd wedi digwydd yn erbyn addewidion Cynllun Cyngor Gwynedd 2018-2023; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynlluniau arbedion a thoriadau.
- Hoffwn eich atgoffa bod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu gennyf mewn cyfarfod o Dîm Rheoli'r Adran Amgylchedd, oedd hefyd yn cynnwys cynrychiolwyr o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau.
- Ar y cyfan, rwyf yn fodlon gyda perfformiad yr adran ac yn cydnabod yr heriau sydd wedi wynebu'r adran hon dros y flwyddyn ddiwethaf a'r effaith y mae hynny wedi'i gael ar rai gwasanaethau. Fodd bynnag, rwy'n hyderus fod yr adran yn cadw golwg ar y materion hyn ac yn cynllunio'n briodol ar gyfer adfer y sefyllfa. Byddaf yn ymhelaethu ar y cynnydd yn yr adroddiad.

2. PROSIECTAU CYNLLUN CYNGOR GWYNEDD 2018-2023

2.1 Cynllun Gweithredu Newid Hinsawdd

Yn dilyn penderfyniad y Cabinet yn ôl ym mis Ionawr i ariannu rheolwr prosiect i arwain ar y gwaith o gydlyn ymdrechion y cyngor yn y maes a'r cynllun gweithredu, mae penodiad wedi'i wneud a Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd wedi cychwyn yn y rôl

ddechrau Gorffennaf. Y flaenoriaeth fydd i fabwysiadu rhaglen waith ar gyfer gweddill 2021, ac mae cyfarfod o'r Bwrdd Newid Hinsawdd eisoes wedi ei gynnal ddiwedd Gorffennaf i ail afael yn y maes gwaith ar fyrder. Bwriedir cynnal gweithdai â holl aelodau'r Cyngor yn fuan, gyda'r bwriad o fabwysiadu Cynllun Gweithredu Newid Hinsawdd cyn diwedd 2021. Byddaf yn eich diweddarau ymhellach yn fy adroddiad nesaf.

2.2 Capasiti Gwarchod y Cyhoedd

Mae'r adran yn edrych ar gynlluniau ar gyfer ceisio darparu gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd mwyn gwydn ar gyfer y dyfodol er mwyn cyfrannu tuag at warchod iechyd cymunedau Gwynedd a chefnogi busnesau. Mae'r gwaith yma'n cynnwys edrych ar geisio cadw'r arbenigedd sydd gennym yn y Gwasanaethau, creu strwythurau staffio mwy cadarn fydd angen cynnwys parhad o'r gwaith olrhain, cynyddu capasiti, a chynllunio ar gyfer dilyniant i'r dyfodol. Bwriedir cyflwyno adroddiad ar hyn i'r Tîm Arweinyddiaeth / Cabinet ar ôl yr haf 2021.

2.3 Risgiau eraill

Credir fod angen tynnu sylw at fater ychwanegol sydd erbyn hyn wedi ei adnabod yng nghofrestr risg yr adran, sef y rheolaeth o gartrefi modur. Mae'r adran yn arwain ar ddarn o waith trawsadrannol, i geisio ymateb i'r heriau mae'r cynnydd sylweddol yn y nifer o gartrefi modur sydd yn ymweld a'r sir wedi eu cyflwyno dros y flwyddyn a hanner ddiwethaf. Mae hyn wedi cynnwys ymateb byr dymor sydd wedi ei bod yn gymysgedd o waith gorfodaeth (lle'n bosib), codi arwyddion mewn lleoliadau ar draws y Sir, cyfathrebu a chodi ymwybyddiaeth ac ati o'r angen i ymwelwyr barchu'r ardal a gwneud trefniadau o flaen llaw cyn ymweld (e.e. archebu llain mewn maes carafanau trwyddedig). Yn ychwanegol i hyn mae'r adran yn arwain ar ddarn o waith ymchwil i'r sector cartrefi modur ac yn ddiweddar wedi mynd allan i ymgynghoriad cyhoeddus drwy holiadur i ganfod barn cymunedau Gwynedd. Mae'r holiadur yn agored hyd at diwedd Awst 2021 a bydd yr ymatebion yn cael eu dadansoddi a'u hymgorffori'n rhan o'r gwaith ymchwil.

3. PERFFORMIAD

Isod, rwy'n amlinellu'r prif faterion sydd yn deillio o berfformiad yr adran yn Chwarter 1 2021/22. Nid yw'r wybodaeth yn cyfeirio at bob gwasanaeth yn yr adran, dim ond y rhai hynny y teimlwn fod angen tynnu eich sylw atynt.

Gwasanaeth Cynllunio

- 3.1 Nid oes modd i mi adrodd ar ein mesurydd arferol sy'n dangos **bodlonrwydd gyda'r gwasanaeth** (C1). Mae hyn oherwydd nad yw'r holiaduron gofal cwsmer wedi eu cynnal ers dechrau cyfnod y pandemig gan ein bod wedi blaenoriaethu parhad gwasanaethau ddydd i ddydd. Fodd bynnag, mae gwaith yn mynd yn ei flaen i geisio datblygu dulliau gwell ar gyfer cynnal y gwaith yma, a gobeithiaf adrodd ar y mesurydd unwaith eto yn fy adroddiad nesaf.
- 3.2 Soniwyd yn Adroddiad Blynyddol yr adran ei bod wedi bod yn cymryd mwy o amser i ni gyrraedd penderfyniadau o ganlyniad i ffactorau amrywiol gan gynnwys effaith y pandemig ar bwyllgorau, diffyg capasiti oherwydd salwch hirdymor neu drefniadau gweithio'n ystod yr argyfwng ac oedi mewn derbyn ymatebion gan ymgynghorai statudol. Mae'r mesurydd **Pa mor sydyn mae'r holl geisiadau Cynllunio ar gyfartaledd wedi cymryd i'w penderfynu** (C2) yn parhau i gynyddu ac yn uwch na'r cyfartaledd o 63 diwrnod yn 2019/20, 68 diwrnod yn 2020/21, gyda'r cyfartaledd ers 1af o Ebrill 2021 yn 93 diwrnod. Mae'r adran wedi ceisio cyfarch hyn drwy recriwtio dau swyddog dros

dro am gyfnod o flwyddyn, ac rwyf wedi gofyn i'r Adran edrych ar yr adnoddau fydd eu hangen i'r dyfodol ar gyfer cwrdd â'r galw am y gwasanaeth.

- 3.3 Gwelwyd cynnydd ym mis Ebrill yn y nifer o **achosion gorfodaeth cynllunio** a dderbyniwyd o gymharu â'r misoedd cynt, a daeth cyfanswm o 88 o gwynion newydd yn ymwneud â thor-reolaeth cynllunio i law yn ystod Chwarter 1 2021-22. Llwyddwyd i ymchwilio i 29 o achosion, ac mae hyn yn llai nag y byddem fel adran wedi'i obeithio mewn cyfnod o dri mis. Roedd hyn o ganlyniad i ostyngiad yng nghapasiti'r uned i ddelio â'r cwynion o ganlyniad i drosglwyddo swyddog llawn amser i ddelio â cheisiadau cynllunio. Gobeithir y gall un o'r swyddogion dros dro helpu gyda'r gwaith am gyfnod dros dro yn unig.
- 3.4 Wrth gwrs, mae'r nifer sylweddol o dai yng Ngwynedd sydd yn cael eu defnyddio fel cartrefi gwyliau (ar gyfer llety gwyliau byr dymor ac ail gartrefi) yn bryder mawr gyda'r sgil effeithiau'n cynnwys cynnydd mewn prisiau tai sydd yn rwystr sylweddol i drigolion lleol fod yn gallu byw yn eu cymunedau. Gan fod yr argyfwng tai yn un o brif flaenoriaethau'r Cyngor, comisiynwyd gwaith ymchwil ar gartrefi gwyliau gan y Cabinet er mwyn hel tystiolaeth i weld beth oedd yn bosib i'w wneud i reoli'r sefyllfa'n well. Cyhoeddwyd y gwaith ymchwil "Rheoli'r defnydd o dai fel cartrefi gwyliau" a gynhaliwyd gan y Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd yn Rhagfyr 2020. Credaf fod hwn yn ddarn o waith arwyddocaol sydd wedi ysgogi trafodaethau ac ymateb ar lefel genedlaethol i'r materion o gwmpas cartrefi gwyliau.
- 3.5 Hefyd, mae'r gwaith ymchwil a gyhoeddwyd ar ôl gwaith ymchwil y Cyngor sef " Ail Gartrefi – Datblygu Polisiâu Newydd yng Nghymru" gan y Dr Simon Brooks, yn cyfeirio at ac yn ymateb i'r dystiolaeth a'r argymhellion yn y gwaith ymchwil gan y Cyngor. Yn fwy diweddar mae gwaith ymchwil y Cyngor wedi ei gydnabod gan Lywodraeth Cymru sydd erbyn hyn wedi datgan eu bwriad i roi camau mewn lle i hwyluso rheolaeth gwell o gartrefi gwyliau, gyda'r bwriad o dreialu mesurau mewn ardaloedd peilot gyda ardal yng Ngwynedd yn debyg o fod yn rhan o hyn.
- 3.6 Bydd canfyddiadau'r gwaith ymchwil cartrefi gwyliau (yn ogystal ac unrhyw dystiolaeth arall berthnasol) yn bwydo i mewn i'r broses o adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd.

Gwasanaeth Rheolaeth Adeiladu

- 3.5 Yn chwarter 1af 2021/2022 gwelwyd cynnydd mewn ceisiadau rheolaeth adeiladu, gyda 221 o geisiadau'n cael eu cyflwyno o'i gymharu â 132 yn yr un cyfnod yn y flwyddyn flaenorol. Mae hyn yn golygu cynnydd yn y ffioedd sy'n cael eu denu i'r cyngor. Fodd bynnag, mae'r prosiectau arwyddocaol, sy'n codi mwy o ffi, yn parhau i fod yn isel. Mae Arolygydd Cymeradwy preifat wedi'i sefydlu yn y sector yn ddiweddar ac felly mae'r gystadleuaeth leol wedi cael effaith negyddol ar y nifer o geisiadau sy'n ein cyrraedd ni. Mae hyn yn golygu bod cyfran y farchnad o geisiadau rheolaeth adeiladu a dderbyniwyd wedi gostwng o **85%** yn 2020/2021 i **80%** ar hyn o bryd. Nodir hefyd yn ystod y misoedd diwethaf fod tystiolaeth o'r Gwasanaeth yn colli swyddogion i'r sector breifat, ac yn sgil hyn mae'r adran edrych ar strwythur y Gwasanaeth o ran gwydnwch, a natur y gwaith o ran gwaith sydd yn denu ffioedd a gwaith sydd ddim (e.e. gwaith gorfodaeth).
- 3.6 Mae'r canran o benderfyniadau a wnaethpwyd i'r amserlen statudol hefyd wedi gwella o'i gymharu â ffigur cyfartalog y flwyddyn flaenorol (97.5% o'i gymharu â 92.1%). Mae deall y feddalwedd Rheolaeth Adeiladu newydd wedi cynorthwyo'r syrfewyr i gyflawni'r gwelliant yma a'r nod yw i gwrdd â'r terfynau amser statudol hyn mewn 100% o achosion.

- 3.7 Mae'r amser a gymerir ar gyfartaledd i brosesu cais 'Enwi a rhifo tai/stryd' wedi gostwng yn sylweddol, gan gymryd 8 diwrnod ar gyfartaledd yn ystod Chwarter 1 2021/22 o'i gymharu â 21 diwrnod ar gyfartaledd yn ystod 2020/21. Mae hyn o ganlyniad i welliannau i'r system ac yng nghyflymder ymatebion ymgynghori'r Post Brenhinol wrth gadarnhau cofrestriad.

Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd

- 3.8 Oherwydd ymdrechion y gwasanaeth yma i ymateb i'r pandemig, nid yw'r gwaith o fesur y **canran o gwsmeriaid a ymatebodd i arolwg yn dweud eu bod yn fodlon a'r lefel gwasanaeth** wedi'i gwblhau'n ddiweddar. Gobeithiaf adrodd ar hyn yn fy adroddiad nesaf.
- 3.9 Ni fu arolygiad chwaith o'r busnesau bwyd uchel eu risg yn ystod Chwarter 1 2021/22. Mae'r rhaglen archwiliadau wedi ei atal ers cychwyn y pandemig oherwydd bod amser staff wedi ei flaenoriaethu i ganolbwyntio ar waith atal lledaeniad Covid-19. Mae'r archwiliadau bellach wedi aildechrau, gan flaenoriaethu busnesau newydd a busnesau risg uchel yn y lle cyntaf yn unol â chyfarwyddyd yr Asiantaeth Safonau Bwyd.
- 3.10 Gwelwyd cynnydd yn **yr amser a gymerir ar gyfartaledd i brosesu cais am drwydded tacsï** o 10 diwrnod yn 2020/21 i 15 diwrnod yn Chwarter 1 2021/22. Mae hyn o ganlyniad i nifer o resymau'n cynnwys oedi wrth i unigolion geisio cael tystysgrif archwiliad meddygol, datgeliad a thystysgrifau DBS, yn ogystal â phroblemau mewnol megis diffyg capasiti oherwydd salwch ac anawsterau gyda threfniadau'r post yn y cyfnod hwn.

Gwasanaeth Rheoli Rhwydwaith

- 3.11 Mae'r Gwasanaeth yn gyfrifol am weithredu trefniadau gorfodaeth parcio ar draws y Sir ac mae'r cyfnod ers y cyntaf o Ebrill 2021, fel y 12mis cyn hynny, wedi bod yn hynod o heriol, yn sgil nifer y bobl sydd yn ymweld â'r ardal yn eu cerbydau, ond hefyd yn sgil enghreifftiau o ymddygiad annerbyniol tuag at swyddogion. Mae'r Gwasanaeth wedi cyflogi 2 swyddog ychwanegol dros dro i geisio cefnogi'r ymdrechion i sicrhau fod cerbydau'n cael eu parcio yn ddiogel ac yn unol ac unrhyw gyfyngiadau cyfreithiol sydd mewn lle. Mae'r mesurydd ar gyfer parcio yn ymwneud a **nifer o apeliadau a gyflwynwyd i'r beirniaid annibynnol sydd yn cael eu caniatáu**. Mae'r gwaith mae'r Gwasanaeth wedi ei wneud o ran arwyddion a chasglu tystiolaeth, mae'n debyg yn sail i'r ffaith fod apeliadau wedi lleihau dros y blynyddoedd diwethaf, gydag ond 2 apêl yn ystod y 3 mis diwethaf a'r penderfyniad ar y ddau yn ffafriol i'r Cyngor.
- 3.12 Yn dilyn adolygiad o strategaeth a ffioedd meysydd parcio'r cyngor, daeth y ffioedd newydd a gytunwyd arnynt gan y Cabinet ym mis Chwefror 2021 yn weithredol ar 30 Mehefin 2021. Yn anffodus, mae'r gwasanaeth wedi derbyn nifer o gwynion am ffioedd Arhosiad Hir (Band 2) ers hynny ac yn dilyn ystyried yr adborth yn llawn, mae'r gwasanaeth yn bwriadu ychwanegu dau ffi ychwanegol i dariff y meysydd hyn, sef £1 am ddwy awr a £2 am bedair awr. Bwriedir i'r ffioedd hyn fod yn weithredol cyn diwedd Gorffennaf.

Gwasanaeth Cludiant a Diogelwch y Ffyrdd

- 3.13 Yn gyffredinol mae defnydd y cyhoedd o wasanaethau Cludiant Cyhoeddus yn sylweddol is, ac o'r adborth yr ydym yn ei dderbyn y rheswm tu cefn i hyn yw hyder i fod yn cymysgu gydag eraill ar y daith yng nghyd-destun y pandemig COVID. Mae cyfyngiadau ar y niferoedd all deithio ar fws yn ogystal ag angen i gadw ffenestri yn agored a gwisgo gorchudd wyneb. Mae'r Adran yn cydweithio gyda darparwyr Cludiant Cyhoeddus yn ogystal â chyrrff eraill i geisio ail-sefydlu hyder teithwyr a

galluogi'r rhai mwyaf bregus yn ein cymunedau gael y rhyddid i fyw yn annibynnol unwaith eto. Mae'r sylwadau a dderbynnir o ran bodlonrwydd defnyddwyr cludiant cyhoeddus, yn helpu'r Gwasanaeth i ymateb yn uniongyrchol neu drwy dynnu'r mater i sylw'r darparwr perthnasol i ymateb lle bo angen.

Gwasanaeth Cefn Gwlad

- 3.14 Yn dilyn adolygiad Ffordd Gwynedd y gwasanaeth, mae adnabod mesuryddion wedi bod yn heriol ond mae gwaith ar wahanol elfennau yn parhau. Gobeithiaf fedru eich diweddarau yn fy adroddiad nesaf.

Gwasanaeth Orlhain

- 3.15 Ers mis Mehefin eleni, mae'r gwasanaeth yma yn sicrhau cydymffurfiaeth trigolion Gwynedd â deddfwriaeth wrth iddynt ddychwelyd o dramor, yn ogystal â delio ag achosion positif a chysylltiadau o fewn y sir.
- 3.16 Yn ogystal, mae'r gwasanaeth bellach yn cyflogi tri Swyddog Ymgysylltu Cymunedol Covid i weithio gyda'n cymunedau i ymgysylltu ac addysgu trigolion a pherchnogion busnes ynghylch cydymffurfiaeth a'r Ddeddf Covid-19. Mae'r swyddogion eisoes wedi ymweld â dros 300 o fusnesau ac wedi sicrhau presenoldeb wrth giât bob ysgol yn ogystal â phatrolio'r holl drefi a phentrefi mawr yn rhannu gwybodaeth hanfodol i atal lledaeniad. Rwy'n falch o ddweud fod rolau'r swyddogion yma'n cael eu gwerthfawrogi ymhob lleoliad a gan fusnesau sy'n croesawu eglurder o dan amgylchiadau anodd.

4. SEFYLLFA ARIANNOL/ARBEDION

- 4.1 Bu i'r Adran Amgylchedd danwario £100k ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2020/21. Bydd adolygiad manwl o sefyllfa ariannol yr adran yn cael ei gynnal fel rhan o'r adolygiad referiw ddiwedd Awst ar gyfer y Cyngor gyfan, a adroddir i Gabinet 12 Hydref 2021. Ni ragwelir unrhyw faterion materol i'w hadrodd hyd yn hyn.
- 4.2 Mae gan yr adran 3 cynllun arbedion ar gyfer 2021/22 yn ogystal â 2 gynllun ychwanegol sy'n parhau o flynyddoedd blaenorol oherwydd oediad. Mae rhain ar hyn o bryd unai wedi eu gwireddu neu ar drac i'w gwireddu cyn diwedd y flwyddyn ariannol.
- 4.3 Fodd bynnag, mae hi'n gynnar iawn yn y flwyddyn ariannol ac felly gobeithiaf allu cadarnhau fod y cynlluniau hyn yn symud yn eu blaen yn fy adroddiad nesaf.

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro: Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Pennaeth Cyllid:

Mae'r adroddiad yn amlygu nifer o ffyrdd mae'r pandemig wedi cael effaith sylweddol ar fesurau perfformiad yr Adran ac oherwydd hynny wedi creu oediad mewn ambell i gynllun arbedion. Rwyf yn ymwybodol o'r pwysau mawr ar y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd wrth iddynt gael eu tynnu mewn i'r rhaglen Profi, Orlhain a Diogelu ar gyfer Gwynedd a bydd eu gwaith yn parhau hyd y gellir ei ragweld. Nodaf fod bwriad cyflwyno adroddiad i'r Tîm Arweinyddiaeth / Cabinet maes o law o ran capasiti'r gwasanaeth.

Mae sgil-ffaith y pandemig hefyd wedi creu risgiau newydd i'r Adran (e.e. rheolaeth cerbydau mewn rhai ardaloedd ac yn arbennig cartrefi modur) gyda nifer gynyddol o ymwelwyr yn penderfynu peidio mynd dramor ar eu gwyliau ac yn ymweld â Gwynedd. Bydd ffaith ariannol yr heriau hyn yn parhau dan adolygiad.
